

Stražnja kortikalna atrofija

Ovaj informacijski list za pomoć opisuje stražnju kortikalnu atrofiju, kao i njezine moguće uzroke, znakove i simptome, dijagnozu i liječenje.

- Stražnja kortikalna atrofija je progresivno degenerativno stanje koje uključuje gubitak i disfunkciju moždanih stanica, osobito u posteriornom (stražnjem) dijelu mozga.
- Tkiva mozga u kortikalnom (vanjskom) sloju atrofiraju (skupljaju se) kako se stanice gube.
- Može utjecati na vještine vizualne obrade, vještine pismenosti kao što su pravopis, pisanje i aritmetika, ili oboje.
- Prvi simptomi stražnje kortikalne atrofije se često javljaju u srednjim 50-im ili ranim 60-im godinama. Međutim, stražnja kortikalna atrofija može pogoditi i starije osobe.

Usporedbe s Alzheimerovom bolešću

Mnogi istraživači i medicinski stručnjaci smatraju stražnju kortikalnu atrofiju mogućim oblikom Alzheimerove bolesti. U mnogim slučajevima je to zbog sličnosti s promjenama mozga uočnim u obje vrste demencije. Međutim, simptomi su različiti kod svake vrste demencije.

Alzheimerova bolest pogađa većinu dijelova mozga i obično je povezana s pogoršanjem pamćenja, jezika i percepcije.

Kod stražnje kortikalne atrofije, promjene su obično u stražnjem dijelu mozga i utječu samo na vještine za koje je taj dio mozga zadužen. To znači da osobe sa stražnjom kortikalnom atrofijom obično imaju dobro očuvano pamćenje, ali pokazuju progresivan, dramatičan i relativno selektivan pad u vizualnoj obradi i/ili vještinama pismenosti kao što su pravopis, pisanje i aritmetika.

Znakovi i simptomi stražnje kortikalne atrofije

U početku, stražnja kortikalna atrofija može utjecati na oboljele osobe na različite načine. U nekim slučajevima, stanje podjednako utječe na obje strane mozga. To dovodi do kombinacije mnogih simptoma navedenih u nastavku.

Kod drugih osoba, stanje prvo ili značajnije utječe na jedan dio mozga.

Prvi simptomi mogu biti poteškoće s vještinama kao što su pismenost, računanje i sposobnost vještog izvođenja pokreta.

Neke oboljele osobe mogu imati poteškoća u sljedećem:

- prisjećanju na točni pravopis riječi
- rukopisu ili tipkanju
- pamćenju oblika ili naziva pojedinih slova ili brojeva
- računanju napamet
- baratanju novcem i sitnišom
- izvođenju gesti poput mahanja ili dizanja palca
- korištenju naočala za čitanje, posebnih alata, kuhinjskog posuđa ili pribora, na primjer pribora za jelo ili škara
- oblačenju i odjeći (to je djelomično povezano s poteškoćama u vizualnoj percepciji).

Problemi s vidom su također česti. Neke oboljele osobe mogu imati poteškoća u sljedećem:

- prepoznavanju predmeta na slikama (osobito ako su predmeti nepotpuni ili snimljeni iz neobičnih kutova)
- prepoznavanju lica, na primjer prijatelja, rođaka ili televizijskih likova
- shvaćanju prostornog položaja predmeta, na primjer kada pruže ruku da uzmu nešto, ali promaše
- procjeni brzine ili udaljenosti, kao što je hodanje niz stepenice ili vožnja
- percepciji nepokretnih predmeta (imaju dojam da se ti predmeti kreću)
- praćenju teksta kada čitaju, na primjer preskoče neke redove teksta
- čitanju određenih riječi, jer im se čini da se slova pomiču

- čitanju određenih vrsta tekstova, kao što su krupna slova, poput naslova
- s predmetima koji izgledaju kao da imaju neobičnu boju
- osjetljiviji su na jako svjetlo ili sjajne površine
- ne vide jasno (vide dvoslike ili imaju osjećaj da im se oči trzaju).

Mnoge osobe se konzultiraju s očnim specijalistom kako bi se ispitali problemi s vidom. No, problemi nisu povezani s očima, već s načinom na koji mozak interpretira informacije koje prima.

Dijagnosticiranje stražnje kortikalne atrofije

Prvi simptomi stražnje kortikalne atrofije su često suptilni i teško ih je objasniti osobi koja ih doživljava.

Obično se osoba s problemima vida upućuje oftalmologu prije nego što se uputi neurologu. Čak i kada se dobije odgovarajuća uputnica, može proći neko vrijeme prije formalne dijagnoze.

Ne postoji dijagnostički test za stražnju kortikalnu atrofiju.

Međutim, postoji veći broj testova koji mogu isključiti potencijalno izlječive uzroke, poput infekcije ili tumora mozga. Ti testovi mogu uključivati neke ili sve od sljedećih:

- specijalizirane vizualne testove od strane oftalmologa
- punu neuropsihološku procjenu sposobnosti razmišljanja i zaključivanja
- pretrage krvi
- snimanje mozga
- lumbalnu punkciju, ispitivanje tekućine oko mozga i leđne moždine
- druge medicinske pretrage.

Ako je gubitak moždanih stanica prouzročio skupljanje stražnjeg dijela mozga, to se može vidjeti na snimci mozga. Međutim, dijagnosticiranje može biti teško. Konačna dijagnoza se može postaviti samo post mortem, nakon što patolog pregleda moždano tkivo.

Mogući uzroci stražnje kortikalne atrofije

U većini slučajeva je temeljni uzrok stražnje kortikalne atrofije Alzheimerova bolest. Ali i kod nekih drugih stanja mogu postojati slični početni simptomi. Ta stanja uključuju Lewyjevu bolest, kortikobazalnu degeneraciju i Creutzfeldt-Jakobovu bolest.

Kako napreduje stražnja kortikalna atrofija

Napredovanje posteriorne kortikalne atrofije može utjecati na pronalaženje pravih riječi, svakodnevno pamćenje i opće kognitivne funkcije.

U kasnijim fazama može doći do trzanja udova, a povremeno i epileptičkih napadaja. Stražnja kortikalna atrofija vremenom dovodi do progresivnog i nepovratnog propadanja vještina i sposobnosti.

Mogućnosti liječenja

Ne postoje lijekovi koji su specifično namijenjeni liječenju stražnje kortikalne atrofije. Mogu se prepisati lijekovi koji se koriste za Alzheimerovu bolest. Međutim, ti lijekovi su namijenjeni samo za ublažavanje simptoma. Oni mogu usporiti napredovanje bolesti, ali ju ne mogu izliječiti.

Psihološke terapije ili antidepresivi se mogu koristiti za poboljšanje lošeg raspoloženja, depresije, razdražljivosti, frustracije i gubitka samopouzdanja.

Vizualna pomagala mogu pomoći osobama s oštećenjem vida. Proizvodi uključuju zidne i ručne satove koji govore, mobilne telefone s pojednostavljenim zaslonima, pomoćna sredstva za kuhanje, kao što su senzori koji daju zvučni signal kada je šalica skoro puna i audio knjige.

Radna terapija može pomoći oboljelima da pronađu načine prilagodbe promjenama svojih sposobnosti i održe samostalnost i dobrobit.

Traženje podrške

Podrška je dostupna za oboljele od stražnje kortikalne atrofije, njihovu obitelj i skrbnike. Ta podrška može napraviti pozitivnu razliku u dovođenju stanja pod nadzor i dobrom životu.

Prilagodba promjenama sposobnosti, uz zadržavanje ugodnih aktivnosti je važna za dobrobit.

Stjecanje znanja o tom stanju i o strategijama za dobar život s demencijom može svima biti od koristi.

Dodatna literatura i resursi

- **Knjižnica organizacije Dementia Australia**
Posjetite: dementia.org.au/library
- **Podrška koju pruža organizacija Dementia Australia**
Posjetite: dementia.org.au/support
- **Edukacija koju pruža organizacija Dementia Australia**
Posjetite: dementia.org.au/education
- **Savjeti za vizualna pomagala i proizvodi Vision Australia**
Posjetite: visionaustralia.org
- **Kraljevsko društvo za slijepe**
Posjetite: rsb.org.au

Daljnje informacije

Dementia Australia nudi podršku, informacije, obrazovanje i savjetovanje.

Nacionalna telefonska služba za pomoć osobama s demencijom: 1800 100 500

Za pomoć tumača: 131 450

Posjetite našu web stranicu: dementia.org.au